



Pedagogiskt arbete som tvärvetenskapligt kunskaps- och forskningsområde

Ana Rodríguez García

**Masters i Pedagogiskt Arbete med inriktning mot yngre
barns lärande**

Linköpings universitet

Mars 2019

Pedagogiskt arbete som tvärvetenskapligt kunskaps- och forskningsområde

Inledningen

Hur kan en tänka sig att definiera något som är i tillblivelse? Det pedagogiska arbetet är ett ungt ämne under formering där olika discipliner möts och betraktar den pedagogiska verksamheten utifrån en ny synvinkel där praktiken är i fokus. Det handlar om ett kunskaps- och forskningsområde där den pedagogiska praktiken inte längre är underordnad teorin, utan där det är teorin som ger mening till praktiken.

Det pedagogiska arbetets tillblivelse

Forskare inom pedagogikämnet har under 1900-talet drivit forskning som har knutit pedagogik till olika discipliner, bland annat psykologi och filosofi. Inom pedagogikämnet har det också bedrivits forskning utifrån samhällliga och fenomenologiska perspektiv som har bidragit till utformningen av skolreformer (Orlenius & Strömberg, 2014, s.172-174). Trots att forskningen inom pedagogikämnet utvecklades för att förstärka lärarutbildningens koppling till vetenskapliga rön, har den ofta ansetts ha en bristande relevans för skolområdet (Orlenius & Strömberg, 2014, s.171). Erixon Arreman (2002, s.41) lyfter fram att pedagogikämnets forskningsinriktning inte har haft tillräckligt fokus på skolans inre verksamhet och liv och poängterar att pedagogiklärarna uppfattades som en svag koppling till den verklighet som mötte lärarkandidaten under praktikperioderna. Erixon Arreman citerar även Carlgren i att forskning inom pedagogikämnet endast har tagit hänsyn till avgränsande delar av lärarens arbete, och inte har speglat lärarnas praktik. Med detta understryker Erixon Arreman och Carlgren avståndet mellan pedagogiken och lärarna (Erixon Arreman, 2002, s.48-49).

I sin artikel om hur pedagogiskt arbete som kunskapsområde kom till skriver Erixon att rektorsämbetet i början av 1990-talet lade märke till lärarutbildningens problem i relation till forskning inom undervisningen (Erixon, 2002, s.106). 1997 fick rektorn i universitetsstyrelsen i Umeå i uppdrag att förbereda integrationen av lärarutbildningsinstitutionerna till en fungerande struktur för utbildning, forskning och forskarutbildning (Erixon, 2002, s.118). Efter flera år av förhandlingar uppstod det pedagogiska arbetet, som enligt Orlenius &

Strömberg (2014, s.117) syftar till att utveckla kunskap om arbetets komplexitet och mångdimensionalitet. Utgångspunkten i denna forskning är faktiska problem, villkor och utmaningar i vardagen i den pedagogiska praktiken. Detta inifrånperspektiv är en av de största skillnaderna mot den tidigare forskningen inom pedagogikämnet. Forskning inom pedagogiskt arbete uppfattas som tvärvetenskapligt inom det utbildningsvetenskapliga området, eftersom den strävar efter att integrera olika discipliner för att ge ett nytt perspektiv på olika aspekter av pedagogernas arbete och institutionens roll i samhället (Hultman & Martinsson, 2005, s.29).

Som jag skrev i inledningen är skolan en samhällelig institution som kan studeras som ett socialpolitiskt, arbetsmarknadspolitiskt eller utbildningspolitiskt projekt och därmed är knuten till olika kunskapsområden och teoribildningar (Halldén, 2006, s.276). Pedagogiskt arbete syftar till att studera utbildning som ett mångvetenskapligt fenomen som är ett resultat av många olika faktorer och som kan bidra till att skapa nya mönster i samhället. Erixon Arreman lyfter fram Jenny Ozgas ord om vikten av att forskning i utbildningspolicy ska bedrivas av lärare, eftersom det enligt henne är lärare som har en strategiskt viktig roll som uttolkare och genomförare av samhällets utbildningspolicy och det även är lärare som antingen är deltagare i demokratisering av samhället eller kan medverka till att upprätthålla orättvisorna (Erixon Arreman, 2002, s.51).

Studier inom pedagogiskt arbete har en tvärvetenskaplig karaktär med väldigt varierande utgångspunkter inom forskningen. Erixon Arreman (2002, s.52) menar att forskning inom pedagogiskt arbete kan genomföras utifrån ett ekonomiskt och historiskt perspektiv, utifrån genusteorier, konstvetenskap, litteraturvetenskap, matematik, naturvetenskap, psykologi och pedagogik. Olika discipliner kombineras och utforskar utbildningen från olika perspektiv. Några exempel på mångfalden inom ämnena skulle kunna vara en studie där etnicitet, kön och klass knyts till utbildning (Bolander, 2005 och Högberg, 2005), eller studier om innebörden och komplexiteten i att vara rektor i skolan utifrån ett kulturellt perspektiv (Brüde Sundin, 2005). Andra exempel skulle kunna vara studier om elevens lärande sett ur ett elevperspektiv där forskaren observerar aktörernas verkliga problem (Jeppson, 2005) eller forskning om läromedel och läroböcker som används i skolan (Johnsson, 2005).

Pedagogiskt arbete är ett nytt kunskapsområde vars gränser ännu inte går att definiera. Det handlar om något som konstrueras och ges mening genom ständigt pågående samtal (Reimers, 2014, s.190). Reimers analyserar det pedagogiska arbetets kurs och innehåll och lyfter fram att litteraturen till kursen också understryker pedagogiskt arbete som ett socialt konstruerat och föränderligt fält samt som ett nytt mångvetenskapligt forskningsämne med kopplingar till befintliga ämnen och discipliner (Reimers, 2014, s.200).

Slutsats

Tillblivelsen av pedagogiskt arbete som kunskapsområde bidrar till att legitimera skolan och undervisningen genom att knyta dem till forskning med utgångspunkt i praktiken. Det handlar om ett nytt sätt att se på forskning där forskaren observerar vardagens komplexitet och använder sig av olika discipliner för att ge den mening.

Pedagogiskt arbete som forskningsfält är ett ungt kunskapsområde som är under pågående formering. Det pedagogiska arbetets materialisering i texter, aktiviteter, positioner och ekonomiska och sociala resurser ger forskningsfältet form (Reimers, 2014, s.196). Reimers (2014, s.205-206) lyfter även fram att ingen helt kan styra hur ämnet kommer att utvecklas i framtiden eftersom det vi gör och blir medverkar till nya positionsbestämningar.

Referenser

- Bolander, E. (2005). På väg mot ett intersektionellt perspektiv på elevers identitetskapande i skolan. *Pedagogiskt arbete som forskningsfält - några forskningsinriktningar vid Linköpings universitet*, 31-47.
- Brüde Sundin, J. (2005). Skolan och skollärdaskapet ur ett kulturellt perspektiv. *Pedagogiskt arbete som forskningsfält - några forskningsinriktningar vid Linköpings universitet*, 47-73.
- Erixon Arreman, I. (2002). Pedagogiskt arbete. En social konstruktion för att fylla en social funktion. *Tidskrift för lärarutbildning och forskning*, ss. 39-59.
- Erixon, P.-O. (2002). Nu var det 2002-ett ämnes tillblivelse sett ur ett prefektsperspektiv. *Tidskrift för lärarutbildning och forskning*, ss. 103-131.
- Halldén, G. (2006). Utbildningsvetenskap - ett kunskapsområde med relevans för forskningen om små barn. i B. Sandin, & R. Säljö, *Utbildningsvetenskap - ett kunskapsområde under formering* (ss. 274-297). Falun: Carlssons Bokförlag.
- Högberg, R. (2005). Pedagogiskt arbete och forskning om klass och utbildning. *Pedagogiskt arbete som forskningsfält - några forskningsinriktningar vid Linköpings universitet*, 73-91.
- Hultman, G., & Martinsson, B.-G. (2005). Pedagogiskt arbete - Ett nytt forskningsfält vid Linköpings universitet inom det utbildningsvetenskapliga området. *Pedagogiskt arbete som forskningsfält - några forskningsinriktningar vid Linköpings universitet*, 11-31.
- Jeppson, U. (2005). Att arbeta med och forska i pedagogiskt arbete - elevers lärande. *Pedagogiskt arbete som forskningsfält - några forskningsinriktningar vid Linköpings universitet*, 91-109.
- Johnsson, H. (2005). Läroboksforskning och pedagogiskt arbete. *Pedagogiskt arbete som forskningsfält - några forskningsinriktningar vid Linköpings universitet*, 109-125.
- Orlenius, K., & Strömberg, M. (2014). Pedagogiskt arbete som vetenskap - förtyligande eller fördjupning? *Pedagogiskt arbete enhet och mångfald*, 169-188.
- Reimers, E. (2014). Pågående tillblivelse av ämnet pedagogiskt arbete - reflektioner utifrån en forskarutbildningskurs. *Pedagogiskt arbete enhet och mångfald*, 188-209.